

Husdyrbruget 1946.

Af Landbrugslærer *Halldan Jørgensen.*

Ved Krigens Afslutning vidste vi, at der i hele Verden var haardt Brug for alle Slags Fødevarer, ja, at man i store Dele af Europa og adskillige andre Steder i bogstaveligste Forstand hungrede efter Mad. Vi regnede derfor med — og haabede paa — at Husdyrbrugsproduktionen ret hurtigt vilde tage et mægtigt Opsving; disse Forventninger blev ikke indfriet i 1946, selv om der kunde konstateres nogen Stigning i Produktionen sammenlignet med Aaret før. Det lykkedes ikke at skaffe tilstrækkelige Mængder af Oliekager til Landet, og af Foderkorn kom der praktisk talt intet fra Udlandet. Dertil kom, at Produktionsøkonomien strammedes betydeligt, idet Lønninger og andre Omkostninger var i stærk Stigning, medens Landbrugets Salgspriser søgtes stabiliseret paa det hidtidige Niveau. Disse Forhold skulde ikke stimulere Produktionen; men heldigvis var Avlen af Grovfoder og Korn af indenlandsk Høst nogenlunde, og Græsvæksten var aldeles fortrinlig. Dette sidste kom meget belejligt, ja, det er ikke for meget sagt, at det i Hovedsagen var den gode Græsning Sommeren igennem, der produktionsmæssigt reddede Aarets Slutfacit i 1946.

Husdyrbestanden.

Der blev som normalt foretaget Landbrugstællinger midt i Juli Maaned. For Husdyrbestandens Vedkommende gælder Tallene *saavel Landkommuner som Bykommuner*; heri adskiller Oversigterne sig fra tidligere lignende Oversigter, der kun har omfattet Landkommunerne. En saadan samlet Opgørelse for hele Landet giver et bedre Udtryk ogsaa for Landbrugets Husdyrbestand i sin Helhed, idet større Husdyr nu — bortset fra Heste — praktisk talt kun forekommer paa Landejendomme. Det maa i denne Forbindelse erindres, at et stort Antal ganske ordinære Landbrugsejendomme beliggende i Byernes Nærhed administrativt hører til Købstadskommunerne. De paagældende

Gaardes Husdyrhold kommer saaledes ikke med i Statistikken, hvis man nøjes med at se paa Bestanden i Landkommunerne. Enkelte af de efternævnte Tal er for 1946 foreløbige, men erfaringsmæssigt ændres Tallene ikke nævneværdigt ved de endelige Beregninger.

HESTE. Det vil ses, at den samlede Hestebestand i Landkommunerne i Juli var 12 000 Stkr. større end foregaaende Aar.

Hestebestanden (1000 Stkr.).

Landkommuner	13. Juli 1946	14. Juli 1945	15. Juli 1944	15. Juli 1939
Hingste, 3 Aar og derover	4	4	4	4
Vallakker, 3 Aar og derover ..	179	172	177	203
Hopper, 3 Aar og derover	248	242	239	225
Plage, 1—3 Aar	126	121	114	92
Føl under 1 Aar	67	73	75	53
Ialt	624	612	609	577
Heste i Byerne	29	32	29	17
Hele Landet	653	644	638	594

En Tilbagegang paa 6 000 Føl viser dog Tendensen for den kommende Tid, hvor det kan forudses, at der ikke bliver rentabel Anvendelse for saa stor en Hestebestand. En vis Nervøsitet paa dette Omraade gav sig endog Udslag i en Del Slagtninger af Føl først paa Sommeren 1946. En mindre Nedgang i Antallet af Heste i Byerne viser, at Bilerne igen afløser en Del Heste her. Imidlertid er den samlede Hestebestand paa 653 000 Stkr. den største, der hidtil er talt i Danmark; denne Rekord vil rimeligvis blive staaende, idet en meget stor Hesteeksport igennem den sidste Del af 1946 gjorde sig gældende. Ved en Tælling den 23. Marts opgjordes Landets samlede Hestebestand til 609 000 Stkr. mod 589 000 Stkr. den 7. April 1945.

KVÆG. Der er i 1946 foretaget Optælling af Kvæg tre Gange i Aarets Løb, og samtlige Tællinger viste Tilbagegang sammenlignet med tilsvarende Maaned Aaret før, idet Nedgangen var henholdsvis 18 000 Stkr. i Marts, 70 000 Stkr. i Juli og 90 000 Stkr. i December. Vanskeligheder med at faa Folk til Kvægets Pasning, og relativt gunstige Priser paa Afgroder til direkte Salg fra Marken, gør sig afgjort gældende her; men Tal-

Hornkvægstanden (1000 Stkr.).

	28. Dec. 1946	13. Juli 1946	23. Marts 1946	29. Dec. 1945	14. Juli 1945	7. April 1945	15. Juli 1939
Tyre, 1—2 Aar	46	49	{ 31 }	49	54	{ 31 }	69
— 2 Aar og derov. }			{ 20 }			{ 23 }	
Stude, 1—2 Aar	44	56	{ 35 }	49	63	{ 35 }	81
— 2 Aar og derov. }			{ 19 }			{ 26 }	
Køer og Kvier, som har kælvet:							
1—2 Aar	1560	1594	{ 10 }	1564	1578	{ 11 }	1642
2 Aar og derover .. }			{ 1582 }			{ 1566 }	
Kvier, som ikke har kælvet:							
1—2 Aar	596	667	{ 525 }	623	689	{ 512 }	670
2 Aar og derover .. }			{ 165 }			{ 171 }	
Kalve under 1 Aar ...	758	801	737	809	853	767	864
Hornkvæg ialt ..	3004	3167	3124	3094	3237	3142	3326

lene viser, at det meget omtalte Bortsalg af hele Besætninger endnu ikke i 1946 havde taget et foruroligende Omfang.

Den 13. Juli 1946 var den samlede Kvægbestand 159 000 Stkr. eller smaa 5 pCt. mindre end i Juli 1939; men det er bemærkelsesværdigt, at Reduktionen navnlig gælder Tyre, Stude og

Svinebestanden (1000 Stkr.).

	1946					1945	1939
	28. Dec.	5. Okt.	13. Juli	4. Maj ¹⁾	9. Febr.	14. Juli	15. Juli
Avlsorner	8	9	8	9	9	9	18
Søer:							
Første Gang drægtige Søer ..	47	39	42	39	34	68	76
Andre drægtige Søer	83	76	78	75	91	73	173
Diegivende Søer	44	50	45	55	46	40	102
Gold søer, (ikke udsat til Slagtn.)	13	18	18	19	16	12	28
Udsættersøer til Slagtning ..	8	11	8	12	9	6	11
Søer i alt	195	194	191	200	196	199	390
Pattegrise hos Søerne	351	426	377	450	363	341	856
Ungt Tillæg og Slagterisvin:							
Fravænnede Grise under 35kg	415	387	436	409	462	343	789
Svin paa 35—60 kg	402	397	464	375	429	431	651
(Slagterisvin) } 60—80 kg ..	220	315	292	285	227	323	479
Fedesvin } 80 kg o. derov.	96	179		191	95		
Svin i alt	1687	1907	1768	1919	1781	1646	3183

¹⁾ Paa Grund af Slagteristrejke var Antallet af Fedesvin ekstraordinært stort.

Kalve, medens Kobestanden kun er reduceret med ca. 3 pCt., og Antallet af Kvier, som ikke har kælvet, var praktisk talt uforandret.

SVIN. Der blev talt Svin 9 Gange i Aarets Løb. Nedenstaaende gengives Tallene for de fem Tællinger sammenlignet med Julitællingerne 1945 og 1939. Den samlede Svinebestand var i Juli 1946 122 000 Stkr. større end ved samme Tid Aaret før; Sobestanden viser derimod en mindre Tilbagegang.

Sammenlignet med 1939 udgjorde Svinebestanden i Juli 1946 kun ca. 55 pCt. Af den samlede Svinebestand paa 1 768 000 Stkr. fandtes de 19 000 i Bykommunerne, hvilket som tidligere bemærket imidlertid ikke vil sige, at alle disse Svin fandtes udenfor de egentlige Landbrugsejendomme.

Den stærke Nedgang i Svinetallet fra 5. Oktober til 28. December er i det væsentlige sæsonbestemt, idet forholdsvis mange Grise normalt maa lade Livet i Julemaaneden.

FAAR. Den samlede Faarebestand var den 13. Juli 35 000 Stkr. lavere end Aaret før, men dog endnu 31 000 Stkr. højere end i Førkrigsaaet 1939. Med de nedsatte Uldpriser finder et

Faarebestanden (1000 Stkr.).

	13. Juli 1946	14. Juli 1945	15. Juli 1944	15. Juli 1939
Vædere, Beder, Faar og Lam i alt . .	178	213	203	147
heraf Moderfaar	85	98	90	—

stigende Antal Landmænd det altsaa ikke Umagen værd at holde Faar og Lam, som det ofte kan være noget besværligt at have gaende paa en almindelig Landejendom.

FJERKRÆ. Kyllingebestanden var i 1946 ca. 2 Mill. Stkr. større end Aaret før, hvorimod Tallene viser en mindre Tilbagegang for Haner og Høner over $\frac{1}{2}$ Aar. Sammenholdt med 1939 udgør den samlede Bestand ca. 55 pCt. Antallet af Kalkuner og Ænder er i samme Periode stort set halveret, hvorimod Nedgangen for Gæssenes Vedkommende kun andrager ca. en Sjattedel sammenlignet med 1939.

KANINER. Fra Byerne haves kun ufuldstændige Oplysninger om Kaninholdet; men i Landkommunerne opgjordes Kaninbe-

Fjerkræbestanden (1000 Stk.).

Landkommunerne	13. Juli 1946	14. Juli 1945	15. Juli 1944	15. Juli 1939
Haner, 1/2 Aar og derover ...	138	144	137	189
Høner, 1/2 Aar og derover ...	7 394	7 711	7 094	13 530
Kyllinger under 1/2 Aar	10 507	8 517	9 605	18 680
Ialt	18 039	16 372	16 836	32 399
Høns i alt i Byerne	501	455	468	898
Høns i alt i hele Landet	18 540	16 827	17 304	33 297
Kalkuner i alt i hele Landet..	48	—	—	99
Ænder i alt i hele Landet ..	461	—	—	895
Gæs i alt i hele Landet	325	—	—	393

standen den 13. Juli 1946 til 220 000 Stkr. mod 343 000 Stkr. i 1945, 1 278 000 Stkr. i 1943 og 299 000 Stkr. i 1939. Kaninbestanden er saaledes i Løbet af tre Aar formindsket til ca. en Sjattedel og var i 1946 over 25 pCt. mindre end i 1939.

PELSDYR. I August 1946 blev der som Aaret før ved Hjælp af Spørgeskemaer til Pelsdyrholderne indsamlet Oplysninger om Pelsdyrbestanden. Alle Spørgeskemaer er imidlertid ikke tilbagesendt; men saa godt det er gørligt, opgør Statistisk Departement Tallene som følger:

Pelsdyrholdet.

	24. August 1946			25. Aug. 1945
	Øerne	Jylland	Hele Landet	Hele Landet
Antal Pelsdyrfarme, fra hvilke der er modt. Indberetning	1 302	1 236	2 538	2 104
Antal Pelsdyrfarme med:				
Sølvræve og Varianter	154	274	428	451
Blaaræve	17	65	82	84
Mink og Varianter	614	540	1 154	930
Ildere	115	78	193	89
Sumpbævere (Nutria)	912	706	1 618	989
Antal Dyr ialt (100 Stkr.):				
Sølvræve og Varianter	99	143	242	243
Blaaræve	5	16	21	13
Mink og Varianter	820	484	1 304	1 030
Ildere	50	17	67	22
Sumpbævere (Nutria)	292	216	508	327

Naar undtages Sølvrævene har der altsaa været betydelig Fremgang fra 1945 til 1946. Bestanden af Ildere er saaledes tredoblet, Blaarræve er gaaet frem med 65 pCt., Sumpbævere med 55 pCt. og Mink med godt 25 pCt. Da Opgørelsen 1946 hviler paa et noget bredere Grundlag end i 1945, er den reelle Fremgang i Pelsdyrbestanden dog formentlig lidt svagere, end Tallene her angiver.

BIER. Antallet af Bifamilier opgjordes i Foraaret 1946 til 244 000 mod 231 000 i 1944 og 172 000 Familier i 1941. Der har altsaa været stigende Interesse for Biavl; og da Opgørelsen bygger paa de til Varedirektoratet indsendte Ansøgninger om Sukkertildeling til Bierne, er Statistikken sikkert fuldstændig.

Fodring og Sundhedsforhold.

Fodringsforholdene i et Kalenderaar er for de første 4—5 Maaneders Vedkommende afhængig af det foregaaende Aars Høst, ja, for Foderkornets Vedkommende gælder dette endda i ca. 8 Maaneder. Imidlertid lignede 1945 og 1946, hvad Høsten angaar, saa temmelig hinanden, begge var efter Forholdene gode Høstaar, der gav en Grovfoderavl fuldt paa Højde med Gennemsnittet for Femaaret 1934—38; dertil kom den fortrinlige Græsning igennem Sommeren 1946, hvis Betydning imidlertid vanskeligt lader sig belyse i Tal. En god Kornhøst var der ogsaa i 1946, men det regnfulde Høstvejr gav desværre unormalt stort Spild og nogen Kvalitetsforringelse af det indbjærgede Korn.

Roetoppen var ikke særlig fyldig, ej heller af allerbedste Kvalitet; men de Landmænd, der fik Roetoppen ensileret godt, havde dog langt bedre Mulighed for en rationel Udnyttelse af dette fortrinlige Foder end de, der maatte fodre Toppen op direkte fra Marken — endsige pløje den ned. I denne Forbindelse skal nævnes, at kun ca. 46 000 Landejendomme (22 pCt.) ved Tællingen i Juli 1946 havde Siloer eller Jordkuler til Ensilering. Tallet var en Smule større end Aaret før, men lidt mindre end i 1944. I Form af Roetop er der saaledes stadig store Foderværdier, der faar en for daarlig Udnyttelse. Dette

Foder kunde give sit Bidrag til en Forøgelse af Produktionen og Eksporten — navnlig Smørekporten. Adgangen til at bruge indførte Oliekager er jo stadig meget begrænset — saa Spørgsmaalet er fortsat aktuelt.

Danmark, der før Krigen aftog ca. en Femtedel af de proteinrige Fodermidler, der gik i international Handel, fik ganske vist i 1946 en ret rundelig Tildeling paa 175 000 Tons Oliekager at aftage fra Argentina; men de forlangte Priser var urimeligt høje og laa saaledes, at Oliekagerne i Kostalden vilde komme op paa 77 Kr. pr. 100 kg, hvorfor der kun blev købt ca. 70 000 Tons. Rationeringen af Oliekager gav saaledes for Vinteren 1946—47 kun 90 kg pr. Ko mod 110 kg i Vinteren 1945—46. Derimod var Kød- og Benmel, Fiskemel og lignende ikke rationeret; disse Fodermidler kunde forhandles frit til Maksimalpriser, hvilket imidlertid ikke var ensbetydende med, at der var nok til at dække Behovet. Men Foderstofforhandlerne søgte selvfølgelig at fordele deres ret knappe Tildelinger nogenlunde retfærdigt til Efterspørgerne. Foderkorn fra Udlandet fik vi som tidligere nævnt ikke i 1946, saa Prisen paa Frihandelskorn var høj, og Fodringsituationen var i samme Grad som tidligere stærkt selvforsyningspræget. Der var ikke Mulighed for en større Forøgelse af Flæske- og Ægproduktionen, selv om de fleste Landmænd havde den allerbedste Vilje til et Fremstød her.

SUNDHEDSTILSTANDEN i vore Besætninger var normal, hvilket desværre ikke er det samme som tilfredsstillende. Navnlig lader Kvægets Frugtbarhedsforhold meget tilbage at ønske. Der er dog Grund til at tro, at den kollektive Bekæmpelse af smitsom Kastning samt det regelmæssige Besøg af Insemineringsdyrlægerne i et stadigt stigende Antal Besætninger ad Aare vil bøde paa disse Forhold — saa Køerne gennemgaaende kommer i mere normal Kælvningsorden. Det skal ogsaa i denne Forbindelse noteres, at man i Penicillinet synes at have faaet et særdeles virksomt Middel mod Yverbetændelser.

Tuberkulosebekæmpelsen er nu saa fremskredet, at Størstedelen af Landet er rensset; selv i Jylland, der er kommet sidst

med, er der nu mindre end 2 pCt. Besætninger med Reagenter. Bornholm er efter 10 Aars systematisk Bekæmpelse af smitsom Kastning nu fri for denne ondartede Sygdom. Ogsaa paa Fyn er man langt fremme, idet over 80 pCt. af de kontrollerede Besætninger i Efteraaret 1946 havde bestaaet Blodprøven. Det er yderst tilfredsstillende at kunne konstatere gode Resultater af denne Kastningsbekæmpelse paa bred Basis og glædeligt, at Arbejdet gradvis breder sig til et stadigt stigende Tal af Landets Mejerikredse. Men alle maa med, om Spørgsmaalet skal løses helt rationelt.

Af Mund- og Klovesyge forekom spredte Tilfælde i Aarets Løb, men overalt blev Sygdommen holdt i Skak ved Hjælp af Vaccination. Det ser saaledes ud til, at Veterinærerne nu helt behersker denne før saa uhyggelige Farsot.

Produktion og Priser.

I Betragtning af Forholdene maa 1946 siges at have været et godt Produktionsaar, idet Indekstallet (1935 = 100) for hele Aarets samlede Husdyrbrugsproduktion blev 77 mod 69 i 1945. For de vigtigste Varer stillede Tallene sig i Aarets Løb som følger:

Produktionsindeks for de vigtigste Husdyrbrugsprodukter.

1935=100	Mælk		Okse- og Kalvekød		Svinekød og Flæsk		Æg		Animalske Produkter ialt	
	1946	1945	1946	1945	1946	1945	1946	1945	1946	1945
Januar	66	61	140	83	54	55	46	40	67	59
Februar	68	59	134	104	50	70	59	44	66	66
Marts	73	63	113	95	61	51	70	80	72	63
April	85	74	98	73	39	50	106	106	70	67
Maj	109	98	91	65	78	68	83	79	93	81
Juni	117	109	68	50	99	47	69	69	101	75
Juli	112	105	80	56	63	53	54	54	84	75
August	104	98	90	91	45	56	47	49	74	76
September .	94	95	117	104	51	49	48	48	75	73
Oktober ...	88	85	155	127	61	49	31	28	78	70
November .	79	72	147	140	63	49	24	18	74	64
December ..	74	67	137	115	63	55	40	23	73	63
Hele Aaret	89	83	108	84	61	55	56	53	77	69

Særlig bemærkelsesværdig er den store Mælkeproduktion i Sommermaanederne og den store Kødproduktion (Slagtinger) i Aarets første og sidste Maaneder. Det meget lave Indekstal for Flæsk i April 1946 skyldes Slagteristrejken, der udskød en væsentlig Del af Slagtingerne til de efterfølgende Maaneder. Af Heste slagtedes der paa Eksportslagterierne 36 000 Stkr. i 1946 mod 24 000 Stkr. i 1945. For Faar, Lam og Geder tilsammen var de tilsvarende Tal 170 000 Stkr. mod 157 000 Stkr.

Fjerkræslagtingerne paa de autoriserede Fjerkræslagterier opgjordes af Veterinærdirektoratet til 2,5 Mill. kg i 1946 mod 1,6 Mill. kg i 1945, hvilket svarer til en Stigning paa 52 pCt. Fordelt paa de enkelte Grupper udgjorde Stigningen i Slagte-tallene for Høns 64 pCt., Kyllinger 78 pCt., Gæs 9 pCt., Ænder 23 pCt., Kapuner og Poularder 24 pCt. For Kalkuner var der en Nedgang paa 11 pCt.

Af nedenstaaende Oversigt ses Produktionens Størrelse i Mill. kg for 1946 sammenlignet med 1945 og Femaaret før Krigen.

Produktionen i Mill. kg.

	1946		1945		1935—39 gnstl.	
	Produk- tion til Salg	Anslaaet Forbrug hos Pro- ducenter	Produk- tion til Salg	Anslaaet Forbrug hos Pro- ducenter	Produk- tion til Salg	Anslaaet Forbrug hos Pro- ducenter
Mælk	4 175	400	3 891	380	4 870	400
Smør	140	—	132	—	182	—
Ost	56	—	44	—	33	—
Okse- og Kalvekød	167	3	127	3	154	10
Svinekød og Flæsk	145	40	130	40	297	15
Æg	44	11	42	11	110	10

Det fremgaar af Tallene, at Mælkeproduktionen var godt 300 Mill. kg eller ca. 7 pCt. højere end Aaret før, og at en stigende Part af Mælken blev anvendt til Ostning, idet Ostproduktionen var ca. 70 pCt. højere end i 1935—39. Kødproduktionen var godt 30 pCt. større end i 1945, medens Flæskeproduktionen var 7 pCt. og Ægproduktionen 4 pCt. større. Der var altsaa nogen Stigning over hele Linien, men Produktionstillene for Flæsk

og Æg var dog fortsat meget smaa sammenlignet med Førkrigsaaarene.

Angaaende den almindelige Prisudvikling og de Prisaftaler, der berører Landbruget og dets Produktionsøkonomi, skal der ikke i denne Artikel anstilles Betragtninger, men henvises til Professor K. Skovgaards Nytaarsartikel i *Tidsskrift for Landøkonomi*. For Mejeriprodukternes Vedkommende henvises til Mejerikonsulent H. M. Jensens Mejeribrugsoversigt for 1946.

Paa dette Sted skal blot nævnes visse Gennemsnitspriser og Noteringer for Afregning til Producenterne i Aarets Løb. De i Efteraaret 1945 nedsatte Producentpriser for de vigtigste Husdyrbrugsvarer var gældende til August 1946, hvor henholdsvis en ny Smørordning, en Flæskeordning og en Ægordning med noget forhøjede Priser blev lovfæstet. Smørnoteringen, som danner Basis for Hjemmemarkedsprisen, hævedes saaledes fra 3,89 Kr. pr. kg til 4,46 Kr. pr. kg, medens Mejeriernes Afregningssum hævedes fra 4,00 Kr. til 4,80 Kr. pr. kg Smør. De maaendelige Gennemsnitsnoteringer for Flæsk og Æg ses for 1946 og 1945 af følgende Oversigt:

Priserne paa Flæsk og Æg (Kr. pr. kg).

	Andelslagteriernes Landsnotering		Dansk Andels Æg- exports Notering	
	1946	1945	1946	1945
Januar	2,59	2,72	2,40	2,55
Februar	2,59	2,72	2,22	2,32
Marts	2,59	2,72	1,92	2,10
April	2,59	2,72	1,90	2,10
Maj	2,59	2,72	1,90	2,10
Juni	2,59	2,72	1,98	2,10
Juli	2,59	2,72	2,20	2,10
August	2,72	2,72	2,44	2,28
September	2,80	2,69	2,80	2,40
Oktober	2,80	2,59	3,05	2,55
November	2,84	2,59	3,20	2,70
December	2,90	2,59	3,15	2,70
Gennemsnit	2,68	2,69	2,43	2,34

Gennemsnitsnoteringen for Flæsk blev altsaa nogenlunde uændret, medens Ægnoteringen laa en Smule højere end Aaret før.

Kødpriserne laa nogenlunde fast Aaret igennem; saaledes var Landbrugsministeriets Kvæg- og Kødudvalgs Notering som Gennemsnit for 1. og 2. Klasses Slagtekøer i København ligesom det foregaaende Aar 121,75 Kr. pr. 100 kg levende Vægt.

Hestepriserne var i 1946 noget vigende, idet der til U.N.R.R.A. (De allierede Nationers Hjelpeorganisation) blev truffet Aftale om Levering af 30 000 Heste til en Gennemsnitspris af 1500 Kr. pr. Stk. En tilsvarende Aftale med den polske Stat forudsatte en Leverance paa 45 000 Heste i Aaret fra Oktober 1946 til Oktober 1947 til Gennemsnitspriser paa omkring 1800 Kr. pr. Stk. Imidlertid dækker disse Gennemsnitspriser meget forskellige Kvaliteter af Heste og giver ikke noget godt Sammenligningsgrundlag, hvis Priserne sammenholdes med tidligere Aars Hestepriser. Her er f. Eks. de fynske Landboforeningers Noteringer for Heste bedre egnede; ved Aarets Slutning var denne Notering for unge gode Handelsheste 1800 Kr. pr. Stk. mod 2000 Kr. og 2600 Kr. ved de to foregaaende Aarskifter. Gennemsnitsnoteringen blev for 1946 1810 Kr. mod 2490 Kr. for 1945; dette var et Prisfald paa 22 pCt.

Eksporten.

Nedenstaaende Oversigt viser Eksportmængderne af de vigtigste Husdyrbrugsprodukter i 1946 sammenlignet med tidligere Aar. England var igen Hovedaftageren for de fleste Varegrupper. Som nyt Aftagerland af Betydning optraadte Rusland, der navnlig har købt Smør, Ost, Kød og Flæsk.

Det er karakteristisk, at Eksporten af levende Svin praktisk talt er ophørt, samt at Eksporten af Slagtefjerkræ igen efter flere Aars Eksportforbud paany er kommet igang. Hovedaftageren var her Czekoslovakiet, derefter kom Schweiz.

Af den meget store Hesteeksport paa over 45 000 Stkr. (over 4 Gange Førkrigsaarenes Eksport) gik de 32 000 til Polen, de 9 500 til Czekoslovakiet og de 3 000 til Frankrig. Iøvrigt henvises særligt interesserede i Eksportens Fordeling til Eksport-

Udførslen af danske Husdyrbrugsprodukter.

	1946	1945	1944	Gennemsnit 1935—39
Smør (Mill. kg)	77,5	62,7	52,6	149,1
Ost (Mill. kg)	9,9	0,8	1,7	8,9
Æg (Mill. Snese)	9,8	7,9	2,5	74,6
Bacon og Flæsk (Mill. kg)	62,6	50,0	101,3	185,1
Levende Svin (1000 Stkr.)	—	9,6	92,5	131,2
Svinefedt (Mill. kg)	0,3	0,3	1,2	11,4
Slagtet Hornkvæg (1000 Stkr.) ..	131,6	97,8	36,7	61,1
Levende Hornkvæg (1000 Stkr.) ..	144,5	43,2	130,6	146,5
Slagteriaffald (Mill. kg)	7,1	3,4	9,0	22,2
Slagtet Fjerkræ (Mill. kg.)	0,4	—	—	2,9
Heste (1000 Stkr.)	45,3	6,1	29,8	10,8

statistikken. *Landbrugsraadets Meddelelser* bringer saaledes hver Uge udførlige Oversigter, som viser Eksportvarernes Fordeling til de vigtigste Aftagerlande.

Avlsarbejdet.

Med 1946 var vi naaet saa langt, at ogsaa *de store Dyrskuer*, der stiller enorme Krav til Baner og Biler, kunde gennemføres. Der var atter Samling mellem By og Land paa Bella-høj, og det jydsk Ungskue, der i nogle Aar havde maattet deles ud til Amtsskuerne, kunde igen holdes samlet. Her var Herning Vært, og Skuet fik som Landets øvrige Skuer et udmærket Forløb. Fremstillingen var kvantitativt og kvalitativt god, og der var almindelig Tilfredshed med, at Elitedyrene fra hele den paagældende Landsdel nu igen kunde samles til Parade og Rangering paa samme Plads, hvilket giver en langt sikrere Bedømmelse, end hvis Dyrene skal bedømmes paa forskellige Pladser. En vis magtfuld Feststemning, som bedst kan tilvejebringes paa de helt store Dyrskuedage, skal heller ikke underkendes.

Arbejdet i *Avlsforeningerne* gik sin normale Gang, lige-saa Stambogsføring, Kaaringer og Afkomsfremstillinger. Kvæg-avlsforeningerne, som benytter kunstig Sædooverføring, breder sig i disse Aar med rivende Hast over Landet og drager en ny Strøm af Medlemmer ind i det egentlige Avlsarbejde. Udviklingen ses i nogen Maade af nedenstaaende Tal:

	1946	1944	1942	1940	1937
Antal Køer tilmeldt Foreninger m. k. Sædooverføring ..	448 000	374 000	238 000	86 000	2 000
do. i pCt. af samtlige	28,7	24,0	16,8	5,3	0,1
Antal benyttede Tyre	654	541	399	161	6

I 1946 virker der over hundrede af disse Foreninger med tilsammen ca. 72 000 Medlemmer, og der er ingen Tvivl om, at denne udvidede Adgang til for den almindelige Kvægbruger at benytte virkelig gode Tyre har gavnet Kvægavlen paa en meget bred Front. Hvis Oliiekager frit kunde købes — og til rentable Priser — da vilde vi først ret faa at se, hvilke Ydelsesanlæg Køerne i Landets mange gode Brugsbesætninger sidder inde med!

Det kniber ogsaa paa Grund af Fodringsforholdene i disse Aar at skaffe egnet Materiale til Afkomsundersøgelser for Tyre, idet Tyrens Døtres Ydelse helst paa lige Hammel skal sammenstilles med Mødrenes Ydelse efter tilsvarende Kælvning. Disse Vanskeligheder har ikke mindst været generende for de store Kvægavlsforeninger, der ejer langt det største Antal af Elitetyrene. Det er her særdeles vigtigt saa hurtigt som muligt at faa fyldige og sikre Oplysninger om de benyttede Tyres Avlsværdi — og det er naturligt, at man sætter sin Lid til de i Oversigten for Husdyrbruget i 1945 nærmere omtalte *Afkomsprøver*, der foretages paa de ny Afkomsprøvestationer, hvor et Hold 1. Kalvs Kvier efter den paagældende Tyr bliver kontrolleret.

I Efteraaret 1946 afsluttedes disse Afkomsprøver for 6 Tyre, hvis Afkom har været kontrolleret for Ydelse og Foderforbrug paa de tre først oprettede Afkomsprøvestationer, Fjordvang og Lægaarden i Vestjylland og Brattingsborg paa Samsø. I 226. Beretning fra Forsøgslaboratoriet gives udførlige Oplysninger om de hidtil indvundne Erfaringer og Resultaterne for de prøvede Hold Kvier.

Det har været kritiseret, at Afkomsprøverne bygger udelukkende paa Døtrenes Ydelse uden Hensyntagen til Mødrenes Ydelse eller Afstamning; og det indrømmes fra alle Sider, at her kan være visse Usikkerhedsmomenter. Men Prøverne maa

selvfølgelig anlægges ud fra Hensynet til det praktisk gennemførlige og det økonomisk overkommelige. Iøvrigt er det for tidligt at fastslaa, hvilken Betydning det indsamlede Materiale kan faa, og med hvilken Sikkerhed de prøvede Tyres Avlsværdi kan bestemmes; men det staar allerede klart, at der foruden forskellige Ydelsesanlæg ogsaa kan konstateres store Variationer angaaende Foderudnyttelsen og vindes værdifuldt Materiale til Paavisning af den rette Fodrings og Pasnings Betydning. Ad Aare vil der blive adskilligt mere Materiale til Raadighed, idet der fra Efteraaret 1946 er 8 Afkomsprøvestationer med 16 Hold Kvier i Virksomhed; og flere er planlagt.

KONTROLFORENINGERNE. Kontrolregnskaberne slutter almindeligvis til Oktober, og Beretningerne, der omfatter Kontrolaaret 1945—46, viste, at det, trods stadige Vanskeligheder med at skaffe Assistenten og Glasvarer, var lykkedes at opretholde Medlemstallet og Antallet af kontrollerede Køer. Det drejer sig for hele Landet om 1786 Foreninger med 71 676 Medlemmer og 802 636 Køer, hvilket er 50,4 pCt. af Landets Kobestand.

Kontrollforeningerne 1945—46.

	Gennemsnitsydelse pr. Ko			F. E.	pCt. kontr. Køer	Udgift Kr. pr. Ko
	kg Mælk	pCt. Fedt	kg Smør			
Fyn	3554	4,16	165,7	3030	72,1	7,57
Bornholm	3355	4,21	158,4	2872	49,8	6,22
Lolland-Falster	3404	4,09	156,0	2949	57,9	7,03
Sjælland	3390	4,09	155,3	2974	52,7	6,48
Jylland	3347	3,96	148,1	2940	46,3	7,55
Hele Landet 1945—46	3388	4,02	152,5	2959	50,4	
" 1944—45	3155	3,97	140,1	2858	50,7	
" 1943—44	3139	4,02	141,3	2912	49,9	
" 1942—43	3008	4,01	135,0	2831	49,0	
" 1941—42	2779	4,07	126,7	2694	49,2	
" 1938—39	3666	3,92	160,7	3050	47,7	

Det fremgaar af Tallene, at Gennemsnittet for samtlige kontrollerede Køer i hele Landet er steget med 233 kg Mælk, og

Fedtprocenten er hævet med 0,05, hvilket tilsammen giver en Stigning paa 12,4 kg Smør sammenlignet med Regnskabsaaret 1944—45. Det beskedne Kvantum Oliekager, som blev til Raadighed for Vinterfodringen 1945—46, har vel haft sin Betydning; men den gode Græsning igennem Sommeren 1946 maa tilskrives Hovedæren for den konstaterede Ydelsesfremgang. Udgiften pr. Ko ligger 1 á 2 Kr. højere end Aaret før og varierer noget fra Landsdel til Landsdel. Det er ogsaa her de stigende Lønninger, som gør sig gældende; men vi kan dog konstatere, at Værdien af ca. 1½ kg Smør dækker Kontrolforeningsudgiften. Mon de Besætningsejere (ca. de 50 pCt.), der staar uden for dette for rationelt Kvægbrug helt nødvendige Arbejde, ikke er klar over, at det er en daarlig Økonomi at spare Kontrolforeningskontingentet.

Det kan nævnes, at samtlige Køer af R. D. M. paa Øerne i Gennemsnit gav 158 kg Smør, samtlige Jerseykøer i hele Landet gav 173 kg Smør, og samtlige Køer af hollandsk Race gav 167 kg Smør. For jydsk Kvæg og Korthorn er der ikke foretaget tilsvarende Opgørelser. Det vil føre for vidt her at gaa i Einzelheder; men det skal siges, at der er mange Besætninger med særdeles høje Gennemsnitsydelser, saaledes 10 med over 300 kg Smør pr. Ko. Karakteristisk er det ogsaa, at saa mange store Besætninger møder med meget høje Ydelser — hvad vil man f. Eks. mene om en R. D. M.-Besætning paa *Sophienborg* ved Hillerød, hvor 100,4 Aarskøer i Gennemsnit gav 268 kg Smør.

De højeste Aarsydelsler for enkelte Køer naaedes af to Køer af R. D. M., der hver gav 483 kg Smør; disse Køer ejes henholdsvis af *Chr. Christensen*, Felsted, og af *Andreas Pedersen*, Skjern, begge i Jylland. Som Nr. 3 med 476 kg Smør kom en Jerseyko hos *V. Tranbjerg*, Bækmark, Fyn. Iøvrigt gav ialt 26 Køer over 400 kg Smør, og yderligere 1744 Køer gav over 300 kg Smør i Regnskabsaaret 1945—46.

SVINEAVLSCENTRENE. Der anerkendtes i 1946 246 Avlscentre for Svin af Landrace og kun 4 for Svin af Yorkshire-race. Eliteavlen i disse Besætninger samt Tilsyn og Kontrol

med samme er fortsat efter de sædvanlige Linier, og Gennemsnittet for de paa de faste Forsøgsstationer kontrollerede Afkomshold ses af nedenstaaende Oversigt:

Gennemsnitstal fra Svineforsøgene.

(Regnskabsaaret gaar fra 1. Sept. til 31. Aug.).

	1945-46		1944-45	
	Landrace	Yorkshire- race	Landrace	Yorkshire- race
Antal Forsøgsgrise	2 548	20	2 296	24
Udsætterprocent	3,4	0	3,3	0
F. E. pr. kg Tilvækst	3,29	3,32	3,31	3,34
pCt. Eksportflæsk	60,5	61,2	60,5	60,8
Tykkelse i cm af:				
Rygflæsk	3,36	3,66	3,39	3,82
Bug	3,28	3,04	3,26	3,18
Kroplængde i cm	93,8	92,1	93,7	92,2
Points (0—15) ved Bedømm. af:				
Fasted	13,3	13,6	13,2	13,5
Bov	12,8	10,4	12,7	10,8
Rygfl. Fordeling	12,9	11,8	12,8	11,4
Bug	13,0	12,0	12,9	12,6
Skinker	12,3	11,2	12,3	11,6
Finhed	13,1	13,1	13,1	13,0
Kødfylde	12,9	13,1	12,9	12,6
Bacontype	12,6	11,0	12,5	11,4
pCt. Svin i Klasse:				
I { letfede	80	60	80	50
I { for tynde	10	0	8	4
II mellemfede	9	30	11	42
III fede	1	10	1	4

Landracesvinene viser fine Tal og gennemgaende Fremgang sammenlignet med Aaret før. Skinkerne kunde dog ønskes fyldigere, og en mindre Tilbagegang i Rygflæskestets Tykkelse kan ikke betegnes som Fremgang, idet de 10 pCt. Flæskesider, der har Betegnelsen *for tynde*, tydeligt viser, at man ikke ustraffet kan ga længere ad den Vej.

Man skal lægge Mærke til, at Forsøgene med Yorkshiresvin kun omfatter 5 Hold á 4 Kuldsøskende, saa Materialet er ikke stort at beregne Gennemsnit paa. Det vil dog ses, at Yorkshiresvinene gennemgaaende har for tyk Ryg og for tynd Bug. Det kniber ogsaa med Boven og Skinkerne; Typekarakteren, der sammenfatter det væsentligste, bliver derfor ikke tilfredsstillende. Derimod er Tallene for Sundhedstilstand, Foderforbrug og pCt. Eksportflæsk upaaklagelige ogsaa for denne Race.

AVLSCENTRE FOR FJERKRÆ. Statens Fjerkræudvalgs Konkurrence mellem hele Hønsehold for 1945—46 begyndte med 89 Deltagere, af hvilke de 13 af forskellige Grunde udgik i Aarets Løb. Til Gengæld anerkendtes alle de resterende 76 Hønsehold som Avlscentre i Klasse A. Tidligere har der altid været anerkendt nogle faa Avlscentre i Klasse B, men denne Kategori vil man søge herefter helt at undgaa, saa der efter denne landsomfattende Elitekonkurrence kun udpeges een Slags Avlscentre. Over Halvdelen af Centrene har Hvide Italienerne, en Fjerdedel har Brune Italienerne, og den sidste Fjerdedel fordeler sig paa fem Racer. Der er i Konkurrenceaaret, der sluttede til Oktober 1946, opnaaet mange særdeles fine Resultater og fremragende Ydelser. Gennemsnitsydelsen for Unghønerne i samtlige Avlscentre var saaledes 226 Æg mod 223 og 224 de to foregaaende Aar — det er pæne, konstante Tal. 183 Unghøner lagde over 300 Æg hver.

Som Nr. 1 paa Konkurrencelisten kommer et Avlscenter for Hvide Italienerne hos C. *Christiansen*, Skalborg. Besætningen, der er paa over 900 Høner, har i Gennemsnit givet 237 Æg á 60,5 g og opnaaede 96,1 Points ved Bedømmelsen (Maksimum 100). Unghønerne lagde i Gennemsnit 275 Æg i denne højtydende Besætning.

Med Henblik paa Afkomsundersøgelser er der paa Kontrolstationen paa *Favrholm* indsat 128 Hold Unghøner á 10 Stkr. efter samme Hane (tidligere var Holdene paa 8 Dyr). For 108 Holds Vedkommende gennemførtes Kontrolaaret, der strækker sig over 11 Maaneder. Gennemsnitsresultaterne ses nedenstaaende:

Kontrollægningen paa Favrholt 1945—46
(11 Maaneder).

Race	Antal Hold	Æg	kg Æg	Ægvægt g	Vinteræg	Hønevægt	F. E. pr. kg Æg
Hvide Italienerer .	61	176	10,368	59,0	63	1,75	3,71
Brune Italienerer .	31	169	9,881	58,3	61	1,76	3,83
<i>Let Race</i>	92	174	10,204	58,8	62	1,75	3,75
Rhode Islands . . .	4	162	9,456	58,5	62	2,34	4,28
Sussex	7	173	10,883	58,4	78	2,52	4,00
Wyandotter	5	179	10,401	58,2	73	2,41	3,70
<i>Svær Race</i>	16	172	10,028	58,3	72	2,44	3,97
<i>Alle Hold</i>	108	173	10,178	58,7	64		

Der er ingen større Forskel paa Racernes Gennemsnitsydelse; men de 173 Æg pr. Høne, som samtlige Hold møder med i Gennemsnit, er egentlig alt for lidt i Forhold til, hvad Unghønerne præsterer hjemme i Avlscentrene. Aaret før var Tallet 192 Æg, og f. Eks. i 1938—39 var Gennemsnitslægningen 203 Æg. Det har da heller ikke manglet paa Kritik af Forholdene paa Favrholt; men en af de største Vanskeligheder, der synes at være, er, at saa mange Ungdyr efter Flytningen gaar i Fældning og paa den Konto forsinkes 1 á 2 Maaneder i Lægningen. Der er almindelig Enighed om, at det vil være af afgørende Betydning i de kommende Aar at faa Ydelsen paa Favrholt sat ganske væsentlig op, hvis Kontrollen her fortsat skal danne Grundlag for Bedømmelsen af de paagældende Haners Avlsværdi.

Endvidere anerkendtes efter Konkurrence 2 Avlscentre for Kalkuner, 6 for Gæs og 5 for Ænder — alle i Klasse A; og der har været særdeles stor Efterspørgsel efter Rugeæg og Avlsdyr fra disse gode Elitebesætninger.

Paa Grundlag af Fællesudvalget til Kaninavlens Fremmes Landskonkurrence anerkendtes i 1946 67 Avlscentre for Kaniner, deraf de 36 i Klasse A og 31 i Klasse B; dette er et lignende Tal som i foregaaende Aar, og Eliteavlens synes saaledes ikke at være præget af den almindelige Nedgangstendens for Kaninholdet. Af Avlscentrene havde 25 Angorakaniner, 14

Hvid Land og 8 Blaa Wiener, medens de resterende 20 Centre tilsammen havde 8 forskellige Racer. Her er altsaa rigeligt at vælge imellem.

I Forbindelse med Landskonkurrencen virker Kaninkontrolstationen paa Favrholt, hvortil Centerejerne har Pligt til at sende Ungdyr til Kontrol for saaledes at skaffe Materiale til betryggende Afkomsundersøgelser. Paa Favrholt kontrolfodres Dyrene, og for Slagtekaninernes Vedkommende foretages sluttelig en Bedømmelse af Slagte kvalitet og Skindkvalitet. Angorakaninerne prøveklippes 4 Gange, hvorefter Ulden vejes og bedømmes. Gode Resultater fra saadanne Afkomshold er en Betingelse for Ophavsindividernes Optagelse i Elitestambogen. Avlsarbejdets forskellige Led er saaledes ogsaa for Kaninernes Vedkommende nu ordnet efter rationelle Principper. Interesse-rede henvises iøvrigt til 4. Beretning om Konkurrencer mellem hele Kåninhold.

De danske Husdyrbrugere — hvad enten de arbejder med de store eller med de smaa Husdyr — har altsaa ogsaa igennem 1946 hver paa sit Felt gjort en betydelig Indsats for at hævede Stillingen og eventuelt forbedre den, selv om adskillige Forhold har vanskeliggjort Produktionen. Det stramme Arbejds-marked og den uheldige Konjunkturudvikling er saaledes tidligere nævnt. — Men hvad det første Spørgsmaal angaar, saa ligger Forholdene lykkeligvis for de allerfleste danske Husdyrhold saaledes, at det er Ejeren selv og hans Familie, der i Hovedsagen leverer Arbejdskraften til Besætningens Pasning. Dette giver Afhængighed, men ogsaa øgede Muligheder for at opnaa en lønnende Produktion — og det borger for, at Dyrene plejes med den rette Kærlighed og Omsorg, hvilket baade smaa og store Husdyr vil vide at honorere, selv i en lidt haard Tid, hvor de anvendte Udtryk maaske vil synes en og anden lovlig følelsesbetonede.

Hvad Økonomien angaar, saa har den Landmand desværre saa fuldkommen Ret, der forleden — da Aarets økonomiske Resultat var gjort op — sagde: Ja, det er nu langt større Kunst at faa Udgifterne ned end at faa Indtægterne op.